

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد

رشته برنامه ریزی درسی

عنوان

بررسی نمادهای هویت ملی در کتاب های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره متوسطه رشته های
علوم انسانی ، تجربی و ریاضی فیزیک در سال تحصیلی 1388-89

استاد راهنما

خانم دکتر ایراندخت فیاض

استاد مشاور

آقای دکتر حسن ملکی

پژوهشگر

فریبا ایمانی قوشچی

سال 1389

تقدیر و تشکر

ژرف ترین سپاس ها مخصوص خدایی است که هرچه دارم از اوست

سپاس به درگاه خداوند متعال که همیشه و در همه لحظات زندگی ام یاور و همراهم بوده است. بر خود لازم می دانم که از تمامی کسانی که در زندگی و دوران تحصیل مرا یاری کرده اند تشکر کنم کمال قدر دانی و تشکر را دارم از اساتید بزرگوار و گرامی ام

استاد ارجمندم خانم دکتر ایراندخت فیاض که مسئولیت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده گرفته و در تمامی مراحل تحقیق، مرا مرهون راهنمایی های عالمانه و لطف صبورانه خود قرار داده اند.

جناب آقای دکتر حسن ملکی که به عنوان استاد مشاور، اینجانب را در طول نگارش پایان نامه یاری نمودند، صمیمانه تشکر و قدر دانی کنم.

همچنین از استاد ارجمند آقای دکتر عباس عباس پور که قبول زحمت کرده و با دقت و حوصله و نکته سنجی داوری پایان نامه بنده را پذیرفتند.

تقدیم به پدرم :

آنکه وجودش برایم همه عشق هست و وجودم برایش همه رنج .توانش رفت تا به توانی رسم .

تقدیم به مادرم :

کسی که در عشق ورزیدن ، نگاهش بین همتا ترین است و ترنم صدایش آرام بخش روح پر تلاطمم و وجودش تنها بهانه زندگی ام .

تقدیم به وجود یگانه خواهر عزیزم :

کسی که در زندگی قوت قلبم بوده و آفتاب مهرش هرگز در قلبم غروب نخواهد کرد .

و تقدیم به سرزمین مادری ام ایران

وتوای آشنا که ورقی از آن را می گشایی ...

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نماد های هویت ملی در کتاب های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره آموزش متوسطه انجام شده است. برای این منظور با بهره گیری از روش کمی از نوع تحلیل محتوا، محتوا، تصاویر و پرسش های تمام کتاب های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره متوسطه ی سال تحصیلی 89-1388 بررسی گردید و همچنین از نمادهای هویت ملی در مجموع و در هر یک از کتاب ها اولویت بندی به دست آمد. با توجه به نقش مهمی که نهاد آموزش و پرورش در فرآیند هویت یابی دانش آموزان دارد، و انتظاری که از کتاب های درسی در نظام آموزشی ایران به عنوان محور و رکن اساسی کار در مدارس وجود دارد، اما در عمل آن چنان که شایسته مساله مهمی چون هویت ملی است به آن پرداخته نشده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که، در کتاب های درسی مورد نظر به اغلب نمادهای هویت ملی یا کم توجه شده است مانند پرچم، اساطیر ملی، قومیت و یا اصلا توجه نشده است مثل سرود ملی و تنها به تعداد معدودی از نمادها به طور مناسب توجه شده است مثل مشاهیر ملی، دین و تقویم رسمی ملی. همچنین تناسب پرداختن به نمادهای هویت ملی در محتوا، تصاویر و پرسش های کتاب ها رعایت نشده است و پرسش های کتاب های درسی مورد بررسی کمترین میزان نمادهای ملی را در بردارند. این در حالی است که حضور طولانی دانش آموزان در مدارس و تکلیفی که در مطالعه کتاب های درسی وجود دارد، فرصت بسیار مناسبی است برای مدیران و برنامه ریزان آموزشی که از آن به نحو احسن برای هویت بخشیدن به دانش آموزان استفاده نمایند. آن هم در جامعه ای که کتاب های غیر درسی معمولا در سبد خانواده ها جایی ندارند. ضمن این که جذاب بودن محتوای کتاب ها، در ارائه مقوله هایی چون هویت ملی نیز می تواند در اثر بخشی بیشتر این فرایند و گرایش نوجوانان به مطالعه این کتاب ها موثر باشد.

کلید واژه ها: نماد، هویت ملی، نمادهای ملی، کتاب های درسی، دوره متوسطه

فصل اول (کلیات تحقیق)

2	مقدمه
3	بیان مساله
4	اهمیت و ضرورت پژوهش
5	اهداف پژوهش
6	سوال های پژوهش
7	تعاریف واژه گان واصطلاحات تحقیق

فصل دوم (ادبیات و پیشینه تحقیق)

13	مقدمه
14	هویت و تعاریف آن
15	انواع هویت
16	هویت فردی
16	هویت جمعی
18	هویت فرهنگی
18	هویت ملی
20	هویت فراملی
20	تعریف نماد
20	نمادهای ملی

24.....	فرهنگ.....
24.....	سیاست.....
25.....	سرود ملی.....
26.....	جغرافیا.....
26.....	تقویم رسمی.....
27.....	هنر ملی.....
28.....	مشاهیر ملی.....
28.....	مکان های تاریخی ملی.....
29.....	دین.....
30	ادبیات و زبان فارسی
30.....	قومیت.....
32.....	اساطیر ملی.....
33.....	پرچم ملی.....
33.....	دیدگاه های گوناگون درباره هویت ملی ایرانی.....
35.....	دیدگاه کهن گرایی.....
36.....	دیدگاه ابزارگرایی.....
36.....	چگونگی شکل گیری هویت در دوره های مختلف زندگی.....
38.....	کارگزاران هویت ساز موثر بر دانش آموزان.....
38.....	والدین.....
39.....	معلمان و مربیان.....
39.....	دوستان و هم سالان.....

39	هنرمندان ، ورزشکاران ، شخصیت های تاریخی ومذهبی ،نویسندگان و دانشمندان
39	رسانه ها
40	اهمیت شکل گیری هویت ملی در دانش آموزان.....
42	اهمیت آموزش وپرورش.....
43	آموزش وپرورش دوره متوسطه
43	هدف های دوره متوسطه در جمهوری اسلامی ایران.....
45	اهم ویژگی های دانش آموزان دوره متوسطه که به این پژوهش مربوط می شود
46	نقش نظام آموزشی در شکل گیری هویت ملی دانش آموزان.....
49	نقش برنامه ریزی آموزشی ودرسی در هویت ملی دانش آموزان.....
49	نقش کتاب های درسی در هویت ملی دانش آموزان.....
52	معرفی کتاب های درسی مورد بررسی.....
52	علوم اجتماعی دوره متوسطه.....
53	اهداف کلی آموزش علوم اجتماعی در دوره متوسطه.....
54	تاریخ دوره متوسطه.....
55	اهداف کلی درس تاریخ در دوره متوسطه.....
56	آسیب شناسی هویت ملی.....
59	پیشینه پژوهش.....
59	پژوهش های انجام گرفته در داخل کشور.....
61	پژوهش های انجام گرفته در خارج از کشور.....
63	جمع بندی فصل دوم

فصل سوم (روش شناسی تحقیق)

65.....	مقدمه.....
65.....	روش پژوهش.....
65.....	ابزار اندازه گیری و روش جمع آوری اطلاعات
66.....	جامعه آماری.....
66.....	نمونه و شیوه نمونه گیری.....
66.....	روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
67.....	مراحل انجام تحلیل محتوا.....

فصل پنجم (بحث و نتیجه گیری)

142.....	مقدمه.....
143.....	پاسخ به سوالات پژوهش.....
148.....	اهم نتایج.....
153.....	نتیجه گیری کلی.....
154.....	محدودیت های پژوهش.....
154.....	پیشنهادهای کاربردی.....
155.....	پیشنهادهای پژوهشی.....

فهرست نمودارها

- نمودار (4-1) فراوانی نمادهای فرهنگ - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....79
- نمودار (4-2) فراوانی نمادهای ملی - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....86
- نمودار (4-3) فراوانی نماد مشاهیر ملی - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....93
- نمودار (4-4) فراوانی نماد دین - محتوا و پرسش ها.....97
- نمودار (4-5) فراوانی نماد مکان های تاریخی ملی - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....103
- نمودار (4-6) فراوانی نماد سیاست - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....110
- نمودار (4-7) فراوانی نماد جغرافیا و مکان های تاریخی ملی - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....115
- نمودار (4-8) فراوانی نماد اساطیر ملی - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....117
- نمودار (4-9) فراوانی نماد ادبیات - محتوا و پرسش ها.....119
- نمودار (4-10) فراوانی نماد قومیت - محتوا و پرسش ها.....123
- نمودار (4-11) فراوانی نماد تقویم رسمی ملی - محتوا و پرسش ها.....127
- نمودار (4-12) فراوانی نماد پرچم ملی - تصاویر.....128
- نمودار (4-13) فراوانی نماد زبان فارسی - محتوا و پرسش ها.....131
- نمودار (4-14) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - محتوا.....133
- نمودار (4-15) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - تصاویر.....134
- نمودار (4-16) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - پرسش ها.....135
- نمودار (4-17) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - محتوا، تصاویر و پرسش ها.....136
- نمودار (4-18) فراوانی کل نمادهای هویت ملی.....137
- نمودار (4-19) اولویت بندی نمادهای هویت ملی در مجموع کتاب.....139

فهرست جداول

صفحه

نماد فرهنگ

- جدول (4-1) فراوانی نمادهای فرهنگ - محتوا..... 75
- جدول (4-1-1) فراوانی نمادهای فرهنگ - تصاویر..... 77
- جدول (4-1-2) فراوانی نمادهای فرهنگ - پرسش ها..... 78
- جدول (4-1-3) فراوانی نمادهای فرهنگ - محتوا، تصاویر، پرسش ها..... 79

نماد هنر

- جدول (4-2) فراوانی نماد هنر - محتوا..... 82
- جدول (4-2-1) فراوانی نماد هنر - تصاویر..... 84
- جدول (4-2-2) فراوانی نماد هنر - پرسش ها..... 85
- جدول (4-2-3) فراوانی نماد هنر - محتوا، تصاویر، پرسش ها..... 85

نماد مشاهیر ملی

- جدول (4-3) فراوانی نماد مشاهیر ملی - محتوا..... 88
- جدول (4-3-1) فراوانی نماد مشاهیر ملی - تصاویر..... 90
- جدول (4-3-2) فراوانی نماد مشاهیر ملی - پرسش ها..... 92
- جدول (4-3-3) فراوانی نماد مشاهیر ملی - محتوا، تصاویر، پرسش ها..... 93

نماد دین

- جدول (4-4) فراوانی نماد دین - محتوا..... 95
- جدول (4-4-1) فراوانی نماد دین - پرسش ها..... 96
- جدول (4-4-2) فراوانی نماد دین - محتوا، پرسش ها..... 97

نماد مکان های تاریخی ملی :

- جدول (4-5) فراوانی نماد مکان های تاریخی ملی - محتوا..... 99
- جدول (4-5-1) فراوانی نماد مکان های تاریخی ملی - تصاویر..... 101
- جدول (4-5-2) فراوانی نماد مکان های تاریخی ملی - پرسش ها..... 102
- جدول (4-5-3) فراوانی نماد مکان های تاریخی ملی - محتوا ، تصاویر و پرسش ها..... 102

نماد سیاست

- جدول (4-6) فراوانی نماد سیاست - محتوا..... 106
- جدول (4-6-1) فراوانی نماد سیاست - تصاویر..... 108
- جدول (4-6-2) فراوانی نماد سیاست - پرسش ها..... 109
- جدول (4-6-3) فراوانی نماد سیاست - محتوا ، تصاویر و پرسش ها..... 110

نماد جغرافیا و مکان های طبیعی ملی

- جدول (4-7) فراوانی نماد جغرافیا و مکان های طبیعی ملی - محتوا..... 111
- جدول (4-7-1) فراوانی نماد جغرافیا و مکان های طبیعی ملی - تصاویر..... 113
- جدول (4-7-2) فراوانی نماد جغرافیا و مکان های طبیعی ملی - پرسش ها..... 114
- جدول (4-7-3) فراوانی نماد جغرافیا و مکان های طبیعی ملی - محتوا ، تصاویر و پرسش ها..... 114

نماد اساطیر ملی

- جدول (4-8) فراوانی نماد اساطیر ملی - محتوا..... 116
- جدول (4-8-1) فراوانی نماد اساطیر ملی - محتوا ، پرسش ها..... 116

نماد ادبیات

- جدول (4-9) فراوانی نماد ادبیات - محتوا..... 118
- جدول (4-9-1) فراوانی نماد ادبیات - محتوا و پرسش ها..... 118

نماد قومیت

- جدول (4-10) فراوانی نماد قومیت - محتوا..... 120
- جدول (4-10-1) فراوانی نماد قومیت - پرسش ها 122
- جدول (9-10-2) فراوانی نماد قومیت - محتوا ، تصاویر و پرسش ها..... 122

نماد تقویم رسمی ملی

- جدول (4-11) فراوانی نماد تقویم رسمی ملی - محتوا..... 125
- جدول (4-11-1) فراوانی نماد تقویم رسمی ملی - پرسش ها..... 126
- جدول (4-11-2) فراوانی نماد تقویم رسمی ملی - محتوا و پرسش ها..... 126

نماد پرچم

- جدول (4-12) فراوانی نماد پرچم - تصاویر..... 128

نماد زبان فارسی

- جدول (4-13) فراوانی نماد زبان فارسی - محتوا..... 130
- جدول (4-13-1) فراوانی نماد زبان فارسی - پرسش ها..... 130
- جدول (4-13-2) فراوانی نماد زبان فارسی - محتوا و پرسش ها..... 131
- جدول (4-14) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - محتوا..... 132
- جدول (4-15) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - تصاویر..... 133
- جدول (4-16) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - پرسش ها..... 134
- جدول (4-17) فراوانی کل نمادهای هویت ملی - محتوا ، تصاویر و پرسش ها..... 136
- جدول (4-18) اولویت بندی نمادهای هویت ملی در مجموع کتاب های مورد بررسی..... 138
- جدول (4-19) اولویت بندی نمادهای هویت ملی در هر کدام از کتاب های مورد بررسی..... 140

فصل اول

کلیات تحقیق

- مقدمه
- بیان مساله
- اهمیت و ضرورت تحقیق
- اهداف تحقیق
- سوالات تحقیق
- تعریف واژه ها واصطلاحات تحقیق

مقدمه

کودکان و نوجوانان آینده سازانی هستند که برای اعتلای یک سرزمین باید توسط بزرگترها تعلیم و تربیت داده شوند. به قول آنتونی گیدنز^۱ کودک نرسیده، هستی نیست بلکه هست شونده‌ای است که باید در محیط پرورشی خاصی که مراقبانش فراهم می‌آورند به هستی فراخوانده شود (گیدنز، 1382، ص 65). حال آن که فراخواندن به تنهایی کافی نیست، چه بسیار جوامعی که سرمایه محدود خود را صرف ساختن نسل جوان خود می‌کنند، غافل از آن که نخبه‌های تربیت شده آنان پس از به ثمر نشستن سر از کشورهای متری درمی‌آورند. فرآیندی که از آن به «فرار مغزها» تعبیر می‌شود بنابراین اگر قصد توسعه و پیشرفت داریم باید، فکری برای حفظ این گونه سرمایه‌های عظیم انسانی اندیشید. حال باید دید چاره چیست؟

به نظر می‌رسد یکی از عوامل مهمی که می‌تواند باعث نگه داشتن سرمایه‌های فکری یک ملت شود، ایجاد احساس وابستگی عاطفی و تعلق خاطر در وجود افراد آن جامعه نسبت به سرزمین خود است و این مهم زمانی حاصل می‌شود که کشور بتواند احساس هویت ملی را در میان فرد، فرد افراد ملت خود ایجاد کند تا هم نخبگان یک جامعه تمام توانایی‌ها و تخصص خود را در خدمت ملت خود قرار دهند و هم این که تمام افراد کشور به سهم خود نسبت به پیشرفت آنچه که به آن تعلق دارند کوشش کنند.

یکی از دوره‌های حساس در زندگی هر شخصی، دوران نوجوانی است. دوره نوجوانی با ویژگی‌هایی چون استقلال خواهی، برقراری ارتباط گسترده با دیگران، مسئولیت‌پذیری، هویت‌یابی و... همراه است. بنابراین یکی از دوره‌هایی که در شکل‌گیری هویت نقش مهمی دارد، دوران نوجوانی است. و عوامل مختلفی در تشکیل هویت تاثیر گذارند که شامل خانواده، آموزش و پرورش، رسانه‌های ارتباط جمعی و... می‌باشند. در این میان آموزش و پرورش تنها نهاد رسمی است که در کنار خانواده، عهده‌دار تعلیم و تربیت نوجوانان است. نهاد آموزش و پرورش باید از طریق آماده کردن زمینه‌هایی برای پرورش افراد شایسته گام مهمی بردارد. با توجه به این که یکی از ابزارهای مهم آموزش و پرورش کشورمان کتاب‌های درسی است، کتاب‌های درسی می‌توانند

^۱ - Giddens

در پرورش هویت ملی نقش موثری داشته باشند . بنابراین در این پژوهش، به تحلیل محتوای کتاب‌های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره‌ی متوسطه بر اساس نمادهای هویت ملی پرداخته می‌شود.

بیان مساله

هویت ، پاسخی به چیستی و کیستی هر فرد است ، که در واقع مجموعه خصوصیتی است که هر شخصی را از شخص دیگری متمایز می‌کند. یکی از بحران‌های دوران نوجوانی تشکیل هویت و انسجام خود است هویت دارای انواع مختلفی همچون دینی ، فرهنگی ، ملی و ... است . و در این میان هویت ملی عبارت است از « مجموعه ویژگی‌ها ، وابستگی‌ها و پیوندهای جغرافیایی ، تاریخی ، فرهنگی ، حماسی و قومی که زندگی انسانی را در برمی‌گیرند، و عضو جامعه به آن می‌بالد و افتخار می‌کند» (روح الامینی، به نقل از میرمحمدی، 1383، ص21).

عوامل مختلفی در تشکیل هویت تاثیر گذار هستند که شامل نهاد آموزش و پرورش ، خانواده و رسانه های ارتباط جمعی ، دوستان و ... می باشند از آنجا که دانش‌آموزان بیشترین وقت خود را در مدرسه می‌گذرانند ، نهاد آموزش و پرورش از راه‌های مختلف همچون معلم، کتاب‌های درسی، فضای آموزشی به شکل‌گیری هویت دانش‌آموزان کمک می‌نماید.

از بین عناصر آموزشی کدام یک بیشترین تاثیر را در ساختن هویت دانش‌آموزان دارد؟ در پاسخ به این سوال به نظر می‌رسد به این دلیل که کتاب‌های درسی در نظام آموزشی کشور ما نقش مهمی دارند، بنابراین در ساختن هویت جایگاه مهمی را دارد.

لطف‌آبادی(1382-1381) در پژوهش خود نشان داده است « که در مقوله‌هایی چون تقویت هویت ملی و دینی نارضایتی جوانان از مدرسه در سطح 65% است که این حاکی از عملکرد ضعیف مدارس است».

همچنین در این ارتباط منادی(1383) قید می‌کند که «علاقه‌مندی به وطن و ملی‌گرایی در بین دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه بسیار ضعیف است و تعداد انگشت‌شماری این علاقه را نشان دادند».

پس لزوم توجه بیشتر به کتاب‌های درسی که در پرورش و تقویت هویت ملی می‌توانند نقش موثری را داشته باشند، احساس می‌شود.

بنابراین پژوهش حاضر با بررسی میزان پرداختن به نمادهای هویت ملی در محتوا، تصاویر و پرسش‌های کتاب‌های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره‌ی متوسطه صورت خواهد گرفت تا به این سوال پاسخ دهد که این کتاب‌ها تا چه اندازه به نمادهای هویت ملی پرداخته‌اند؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

امروزه هویت ملی به عنوان یکی از عوامل اساسی تعیین کننده در جهت‌گیری‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشورهای جهان به شمار می‌آید. در کشور ما ایران نیز هویت ملی واقعیتی است که نمی‌توان به آن بی‌اعتنا بود. تحولات مختلف سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه ایران در چند دهه‌ی اخیر باعث شده است که نسل کودک و نوجوان که به تدریج وارد اجتماع می‌شوند نتوانند به طور معقول تحت آموزش‌های مستقیم و غیر مستقیم نسل پیش از خود قرار گیرند و کسب هویت نمایند (ربانی، 1379، ص 6). پژوهش‌های ربانی (1379) و داوری (1384) نشان دهنده‌ی این مطلب در بین دانش‌آموزان ایرانی است. در کشوری با قومیت‌های مختلف مانند ایران هویت یافتگی دانش‌آموزان از چند نظر قابل توجه است:

1- ایجاد نگرش مثبت در دانش‌آموزان به هویت ملی و ایرانی باید در فرایند آموزشی وارد شود. هویت ایرانی متضمن افتخار و غرور ملی، شناسایی خود، اعتماد به خود، انعطاف لازم برای پذیرش نوآوری‌ها و تطبیق با شرایط متحول زندگی است (ملاصدقی، 1378، ص 5).

2 - لزوم دستیابی به تصویر مطلوبی از خویشتن در گذشته و ایستادگی در برابر نیروهای گریز از مرکز امروزی پاسخ دقیقی را می‌طلبد که باسازی هویت ملی بخشی از آن است.

3- هویت ملی در انسجام بخشیدن به جامعه و پیشگیری از گروه، گروه شدن آن نقش اساسی دارد. هویت ملی چتر حاکم بر خرده فرهنگ‌ها بوده و موجب دستیابی به وفاق ملی می‌شود (افروغ، 1375، ص 73).

4- با درک مشترک از هویت و اتخاذ بینش و روش مناسب می‌توان موجب اعتلای تمدن و فرهنگ خود شد.

5- یافته‌های برنامه توسعه آموزشی، سرمایه‌گذاری ملی برای اجتماعی کردن دانش‌آموزان در مفهوم ملی نشان می‌دهد که هوشیاری گروهی در بین دانش‌آموزان در حال تکوین و افزایش است .

6- یکی از مهمترین استدلال‌هایی که سیاستمداران برای تغییرات نظام آموزشی در راستای شکل‌گیری هویت ملی مطرح می‌کنند آن است که هویت ملی موجب برقراری عدالت اجتماعی و توسعه می‌گردد.

7 - هویت ملی نیرویی برای تفاهم و یگانگی جامعه و احیای میراث فرهنگی است (اشرف، 1373، ص 12). احساس تعلق به هویت ملی موجب تداوم هویت فرهنگی و مانعی در برابر از خود بیگانگی است.

8 - نگرش مثبت به هویت ملی توسعه‌ی تفکر جهانی را تسهیل می‌کند در صورتی که از یک دانش عمیق و کامل نسبت به عصر و دوره‌ای که در آن زندگی می‌کنیم برخوردار باشیم، می‌توانیم ارزش‌ها و اهداف جهانی را درک کنیم .

9- دستیابی به سعادت و حقوق انسانی در سایه‌ی وفاداری به میهن و حاکمیت موجود منجر به قدرت و اعتبار در سطح جهانی می‌شود، حفظ مغزها برای حفظ استقلال در کشورهای در حال توسعه تاکید دیگری بر لزوم حس تعلق به هویت ملی در دانش‌آموزان است.

10- تقویت نقاط مشترک ملی و بزرگ‌نمایی هویت ملی، علاوه بر ایجاد همبستگی ملی سبب صمیمیت در بین دانش‌آموزان و معلمان می‌شود (ملاصادقی، 1378، ص 97) .

و در نهایت با بازیابی هویت ملی و مصون‌سازی آن از آفات می‌توان دستاوردهای فکری، مدنی، فرهنگی را غنی و پایدار ساخت.

اهداف تحقیق

هدف کلی: مشخص کردن نمادهای هویت ملی در کتاب‌های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره ی متوسطه رشته های علوم انسانی، تجربی و ریاضی فیزیک در سال تحصیلی 89-1388.

اهداف فرعی

- 1- مشخص کردن میزان توجه به نمادهای هویت ملی درمحتوای کتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره متوسطه رشته های علوم انسانی ، تجربی ریاضی فیزیک در سال تحصیلی 89-1388 .
- 2 - مشخص کردن میزان توجه به نمادهای هویت ملی درعکس ها و تصاویر مندرج درکتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره متوسطه رشته های علوم انسانی ، تجربی ریاضی فیزیک در سال تحصیلی 89-1388.
- 3- مشخص کردن میزان توجه به نمادهای هویت ملی درپرسش ها ی کتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره متوسطه رشته های علوم انسانی ، تجربی ریاضی فیزیک در سال تحصیلی 89-1388.
- 4- مشخص کردن اولویت بندی نمادهای هویت ملی درمجموع کتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره متوسطه رشته های علوم انسانی ، تجربی ریاضی فیزیک درسال تحصیلی 89-1388 .
- 5- مشخص کردن اولویت بندی نمادهای هویت ملی درهریک از کتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره متوسطه رشته های علوم انسانی ، تجربی ریاضی فیزیک در سال تحصیلی 89-1388.

سوال های تحقیق

سوال اصلی

در کتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره ی متوسطه رشته های علوم انسانی ، تجربی و ریاضی فیزیک به چه میزان به نمادهای هویت ملی پرداخته شده است؟

سوال های فرعی

- 1- درمحتوای کتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره متوسطه رشته های علوم انسانی،تجربی و ریاضی به چه میزان به نمادهای هویت ملی پرداخته شده است؟
- 2- درعکس ها و تصاویر کتاب های درسی تاریخ وعلوم اجتماعی دوره ی متوسطه رشته های علوم انسانی ، تجربی و ریاضی فیزیک به چه میزان به نمادهای هویت ملی پرداخته شده است؟

3- در پرسش های کتاب های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره ی متوسطه رشته های علوم انسانی، تجربی و ریاضی فیزیک به چه میزان به نمادهای هویت ملی پرداخته شده است؟

4- اولویت بندی نمادهای هویت ملی در مجموع کتاب های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره ی متوسطه رشته های علوم انسانی، تجربی و ریاضی فیزیک چگونه است؟

5- اولویت بندی نمادهای هویت ملی در هر یک از کتاب های درسی تاریخ و علوم اجتماعی دوره ی متوسطه رشته های علوم انسانی، تجربی و ریاضی فیزیک چگونه است؟

تعاریف واژگان واصطلاحات تحقیق

تعاریف نظری

هویت ملی (National Identity)

هویت ملی عبارت است از «مجموعه ویژگی ها، وابستگی ها، پیوندهای جغرافیایی، تاریخی، فرهنگی، حماسی و قومی که زندگی انسان را دربرمی گیرد و عضو جامعه به آن می بالد و افتخار می کند». (روح الامینی، 1379)

کتاب درسی (Text book)

کتاب درسی عبارت است از کتابی که موضوع معینی از مطالب را بررسی می کند، به طور منظم تهیه شده است، برای سطح خاصی از آموزش به کار می رود و مانند یک منبع اصلی درباره ی مطالعه یک موضوع در رشته ی معینی مورد استفاده قرار می گیرد (شعاری نژاد، 1364).

دوره متوسطه (High School)

دوره متوسطه یکی از حلقه های زنجیره ی آموزشی است که آموزش عمومی را به آموزش عالی پیوند می دهد. اهمیت این دوره را از چند جنبه می توان طرح کرد. اول این که دوره انتقال از آموزش غیر تخصصی به آموزش تخصصی و دانشگاهی است. دوم این که دوره انتقال است از کودکی و نوجوانی که نیازهای فردی تحت نظر و مراقبت دیگران تامین می شود به جوانی و بلوغ که فرد به استقلال و قبول مسئولیت می رسد- (وزارت آموزش و پرورش، 1372، ص 18).